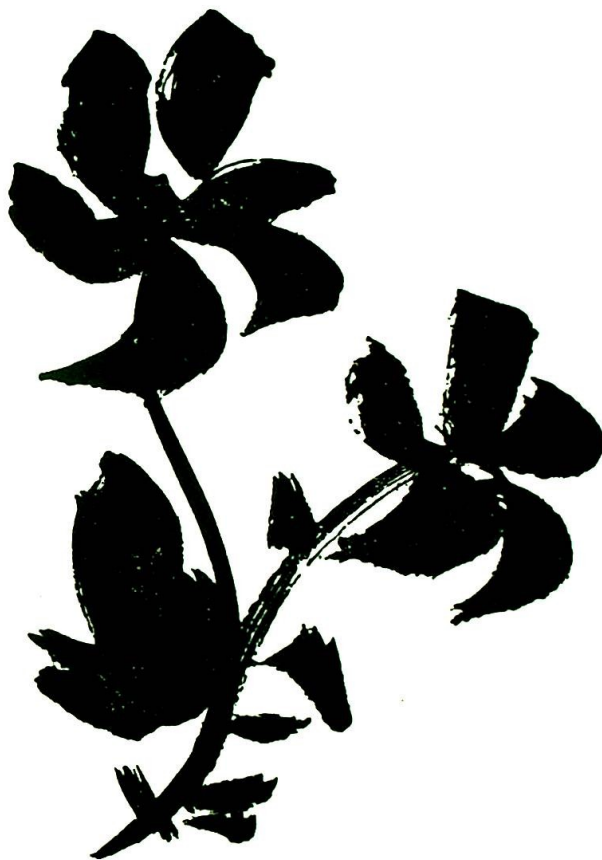

Sommer 1982

Et prestejubileum og en ordinasjon,
side 2 og side 12.

Sigrid Undset kjente kirkeretten — sier søster
Colette i Laval, side 6.

Om en diktsamling av Åse Marie Nesse,
side 9.

Biskop Scwenzers preken ved

Dagens liturgi minner oss om skjærtorsdag. Vi husker den siste nattverd Jesus holdt med sine disipler dagen før han led. Nå, i denne stund, er det oss som får lov å være sammen med Jesus rundt nattverdbordet. Den samme Herre som dengang innstiftet både eukaristiens og prestedømmets sakramenter er nå selv midt iblant oss. Han er det levende brød som er kommet ned fra himmelen. Den som spiser av dette brød, skal leve til evig tid.

La oss dvele litt ved disse ordene: «Jeg

er det levende brød; jeg er brødet til liv for verden.» (Jo. 6,51).

Vi vet alle hva brød er. Brød er vårt viktigste næringsmiddel. På et vis betyr brød liv. Uten brød dør mennesket. Brød har ingen mening i seg selv. Brød lages ikke til pynt og dekorasjon. Man setter brød til livs. Det skal fortæres. Brød skal bli tilintetgjort, omdannet, forvandlet til livskraft for mennesket. Ved å spise brød får og beholder mennesket livet.

På bakgrunn av slike tanker skjønner vi

bedre hva Jesus mener når han betegner seg selv som det levende brød, kommet ned fra himmelen. Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn, ble én av oss — for oss og vår frelses skyld. Han er brødet til liv for verden. Han gir seg selv, han ofrer seg, han gir sitt liv for at vi skal ha liv. Vi lever p.g.a. hans hengivelse, p.g.a. hans offer. Ved hans død har vi liv.

Jesus understreker disse tanker ved et synlig tegn: Mens han sitter til bords med sine disipler tar han et stykke brød, velsigner det, bryter det og gir det til sine venner idet han sier: «Ta og et alle derav. For dette er mitt legeme som skal gis for dere. Gjør dette til minne om meg.» — Et stykke brød blir tegn på hans kjærlighet. Nattverdens brød er hans legeme, hengitt for verdens liv.

Her står vi overfor et mysterium som vi aldri kommer til å forstå. Det er troens mysterium. Vi bøyer oss og tilber Guds Sønn i sakramentets tegn, i brødet til liv for verden.

Liv — er det andre ord vi skal feste oss ved. Liv — innbefatter alt vi ønsker. Liv — er det vi lengter etter, det vi klamrer oss til, det vi aldri kan få nok av — et meningsfylt liv, et lykkelig liv, et liv uten innskrenkninger, et liv som aldri tar slutt. Og nettopp dette liv gir Jesus oss del i ved eukaristiens sakrament: «Den som spiser av dette brød, skal leve til evig tid.»

Men er det så enkelt? — Svaret er både ja og nei.

Ja, fordi eukaristien virkelig er pantet på det evige liv.

Nei, fordi veien dit er den samme som Jesus gikk — gjennom døden til oppstandelsens herlighet. «Hvis ikke hvetekornet faller i jorden og dør, blir det bare det ene korn. Men hvis det dør, bærer det rik frukt. Den som elsker sitt liv, skal miste det, og den som lite akter sitt liv her i verden, han skal frelse det inn til det evige liv.» (Jo. 12,24 f.).

Biskop Gran viser frem en av de mange gavene han mottok på Mariaholm. Denne kopien av Madonnaen fra Enebakk gav han videre til kapellet på Mariaholm. (Foto: Helge Müller)

biskop Grans 25-års prestejubileum

Jesus rekker oss sitt legeme og blod forat vi selv — som han — skal bli brød for verden. Dét er vårt kall: å leve slik at Gud kan bruke oss som redskap for sin frelse. Dertil gir han oss kraft og styrke ved dette sakrament.

Forat nattverden kunne feires i Kirken til minne om hans død og hans oppstandelse inntil hans gjenkomst i herlighet, kalte Jesus sine apostler. I nattverdsalen gav han dem oppdrag til å frembære Det nye testamentes offer: «Gjør det samme jeg nå gjorde til minne om meg.» Og så legger han til: «Dere har ikke valgt meg, men jeg har valgt dere... Jeg kaller dere ikke lenger tjenere, for tjeneren vet ikke hva hans herre gjør. Jeg kaller dere venner.» (Jo. 15, 16.15).

Prestedømmet er ikke et yrke man velger selv. Det er et kall som overstiger menneskets muligheter og evner. «Før jeg formet deg i mors liv, kjente jeg deg.» (Jer. 1.5).

Prestens liv og gjerning bygger på Guds kall. Av egen kraft er presten intet. Men Kristus virker i ham og ved ham. Jesus selv sier gjennom prestens munn: «Dette er mitt legeme; dette er mitt blod.» «Jeg forlater deg dine synder.» — Herren bruker prestene som redskap for sitt frelsesverk. Men han tvinger ingen. Hans kall er et spørsmål: «Er du villig til å gå inn i denne gjerning? Er du beredt til å låne meg din stemme, dine hender, ditt hjerte?»

Kjære biskop Gran, det er 25 år siden du under prestevielsen svarte «Adsum», «ja, jeg er beredt!» Du hørte Guds kall og sa uførtroent og tillitsfullt «ja». Fordi du ønsker det, Gud, skal jeg bli prest. Jeg gir avkall på ekteskap og familie. Jeg er rede til å følge din vilje, selvom jeg ikke vet hva dette kommer til å innebære. Men jeg stoler på deg. Når du kaller meg, gir du meg også din nåde til å fullføre det du har begynt i meg.»

Kjære biskop Gran, i dag er ditt hjerte fylt av takknemlighet mot Gud for alle

OKULM sang og spilte under stevnet. (Foto: Helge Müller).

hans velgjerninger. Du selv vet best at det er ham vi skylder takk og ære. Derfor valgte du Kristi legemes og blods fest for å feire dette jubileum. Herrens mysterium skulle stå sentralt, ikke din person.

Det er rimelig, og det viser oss din oppfatning av prestatjenesten og din måte å leve den på.

Vi forener oss alle med deg i takk og lovprisning til Gud.

Men når det er sagt, skal vi også få lov til å takke *deg* i dag, kjære biskop Gran. Visstnok er det Gud som kalte deg, og unektelig virker han ved din tjeneste. Men han gjør det ikke mot din vilje, ikke uten din medvirkning, din deltagelse, ditt samarbeid. Og det er *her* vi finner grunn for vår takk til deg. Vi takker deg i dag for din utrettelige innsats, for din forbønn for oss, for dine sorger og plager i embeds medfør, — med ett ord: for alt du har betydd for oss som prest og biskop i alle disse år. Hjertelig takk skal du ha!

Prestens tjeneste burde ikke sammenlignes med en enveiskjøring. Presten formidler ikke bare Guds nåde til menneskene. Men han er også henvist til og avhengig av menneskene. En prest trenger de troendes forbønn, innsats og forbilde. Han trenger støtte i et aktivt og levende fellesskap. En prest er og forblir et svakt menneske, selvom Gud har lagt sin hånd på ham og kalt ham til denne spesielle tjeneste. De troende er ansvarlige for sine prester. Det burde ikke gå en eneste dag uten at hver og en ber for prestene.

Kjære biskop Gran, i dag lover jeg i alle de tilstedeværendes navn og på vegne av mange som ikke har anledning å være sammen med oss her, at vi skal be for deg og gi deg den støtte du trenger fra vår side. Ta dette imot som et beskjedent uttrykk for den dype takknemlighet vi gjerne vil vise deg i dag. Vi slutter oss nå til den takksigelse Guds enbårne Sønn frembærer til Faderen og vi nedkaller Guds nåde og omsorg over din fremtid som prest og biskop.

Ferieukene

Det er ferie for de fleste, og vi synes vel innerst inne at vi fortjener denne sommerpausen. Takknemlige er vi sjelden. Det er bare noe vi har rett til.

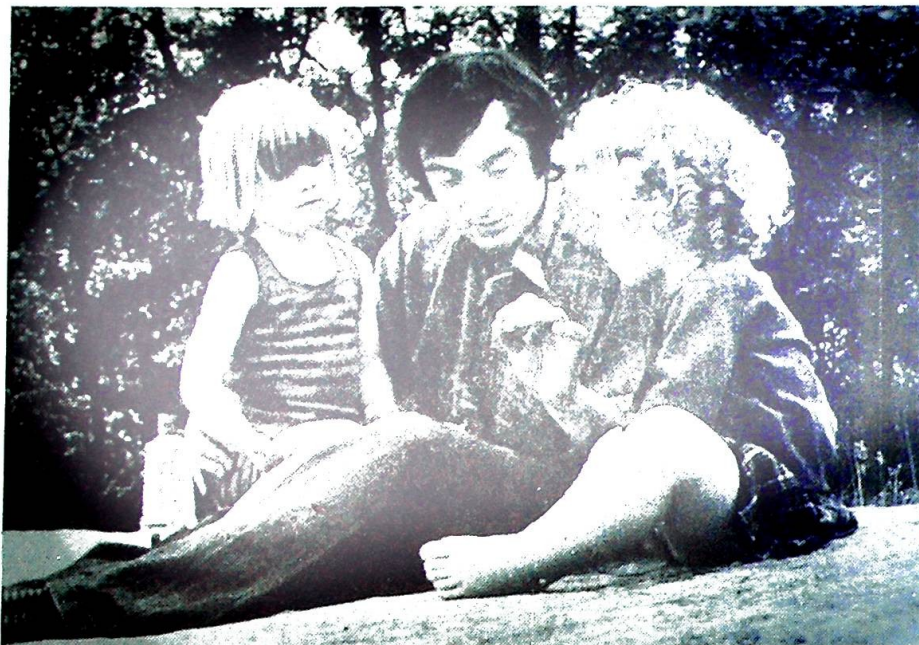
Kalde måneder ligger bak oss. Vi har møtt problemer som av og til har gjort nervene våre frynsete, det var på grunn av aviser og fjernsyn og ting i vårt daglige liv.

Vi har rett til en pause, det er lovfestet. Det er tid for å koble av.

Falklandkrigen er over og i Libanon får tusener av sårede og hjemløse en viss hjelp over postgiro. Vi kan vente på neste runde i galenskapen og i mellomtiden bli litt brune.

Noen reiser straks sydover på pakketurer og vakler i heten over for eksempel Petersplassen. En blir sittende på verandaen med en kasse øl, andre bestiller plass på et dyrt høyfjellshotell.

Vi tenker ikke særlig dypt på det, vi skyver liksom unna problemene, de vi nesten aldri har fått tid til å tenke på. Vi småforelsker oss og snakker litt sykdom og lever ellers som det sømmer seg folk i et vels-tandssamfunn. De få ukene glir mellom hendene våre. Det er ingen-

ting som går så fort som disse ukene.

Kanskje vi skulle gjøre noe av det vi ikke har hatt tid til. Komme vår ektefelle litt nærmere, finne meningen med vårt oppstyltede, urolige liv. Lese en bok for en gangs skyld, be et par minutter.

En mann sa engang at ferie er en mulighet til å våkne som menneske. En tålmodig begynnelse på arbeidet med å bli helt seg selv. Til det trenges ensomhet, men ikke isolasjon.

Ferie i fullstendig isolasjon er en fristelse, like fra den svimlende ensomhet på en øde øy til det å gå blant masser av andre ensomme på feriesteder hvor man treffes uten å møtes.

Kjære venner, skyv ikke vekk alle problemene i disse ukene. Prøv å sette dem i en sammenheng. Vi har fått så mye at vi er i stand til det uten frykt. Og vi skal være takknemlige for at vi får råd til det, selv om det blir ufullkomment og dårlig.

Å. R.

Nytt styre i NKKF

På NKKFs landsmøte i Kristiansand 7.—9. mai 1982 ble disse valgt:

Formann: Aimée Wedset, Wilh. Færdensv. 2 A, Oslo 3.

Styre:

Irene Büker, Oslo (sekretær).

Jorun Haugsmark, Oslo (nestformann).

Unni Klepper Joynt, Nittedal (kasserer).

Sr. Avita Snorre, Moss (styremedlem).

Varamedlemmer:

Bodil Ruyter, Hamar.

Rønnaug Aaberg Andresen, Asker.

Inger Marie Båum, Oslo.

Pater Andreas Rask forlater Sverige

Etter 21 års virke i Sverige, drar benediktinerpater Andreas Rask i sommer hjem til sitt kloster i Vest-Tyskland. Andreas Rask er en av de svært få svenskfødte ordensprester. Siden det ikke er noe benediktinerkloster i Sverige, må han altså reise utenlands for å «komme hjem».

I klostret Niederaltaich i Bayern skal han være dekan for en gruppe munkesom følger bysantinsk ritus. Andreas Rask har siden 1970 vært rektor for Johannesgården i Göteborg.

(Katolsk Kyrkotidning)

Løfteavleggelse

Knut W. Ruyter, O.F.M. avlegger sine høytidelige klosterløfter lørdag 4. september kl. 12.00 i St. Hallvard kirke, Oslo.

Søster Theresa på Stabekk er gått bort

Vår gode sr. Theresa Buskermolen døde søndag 6. juni 47 år gammel. I de 15 år hun arbeidet her i Norge, har hun betydd så meget for sine medsøstre og ikke minst for menigheten, at det vil bli et stort savn for oss alle.

«Forum» (Asker og Bærum katolske menighet)

Sigrid Undset-stevne i Hamar 5. september

Programmet

I samarbeid med bispedømme og legmannsråd innbyr St. Torfinns menighet i Hamar til Sigrid Undset-stevne i de historiske omgivelser på Domkirkeodden i Hamar søndag 5. september. Det blir høymesse i domkirkeruinene ved biskop Gran, og andre prester. Og et festmøte halvannen time senere i museets aula.

Høymessen er satt til kl. 12 og festmøtet til kl. 15, slik at stevnet skulle være avsluttet ved 17-tiden.

Alle menigheter i bispedømmet er innbudt. Vi regner også med tilslutning fra interesserte utenfor Kirken, — både i byen og de nærliggende bygder. Blir det regn, kan messen feires i museets aula.

Ved festmøtet i bispeborgens nye aula vil vi blant annet få høre professor Daniel Haakonson kåsere om Sigrid Undsets syn på sitt forfatterskap. En skuespiller vil lese fra Kristin Lavransdatters og Olav Audunssøns første møter med middelalderhamar. Pater Thoralf Norheim deltar med konsertinnslag og Hamars Anne-Lise Knoff vil kåsere omkring den gamle Hamar-krøniken.

For dem som kjører bil, tar turen litt under to timer fra Oslo, — 125 km. hvorav 90 km. motorvei. Togreisende anbefales ekspressstoget kl. 10 fra Oslo S. i Hamar 11.45. Tilbake om ettermiddagen går en rekke tog frem til kl. 21.

Det er restaurant på stedet og forøvrig er ruinene og bispeborgen omgitt av et kilometervidt friluftsområde som få byer i Norge har maken til.

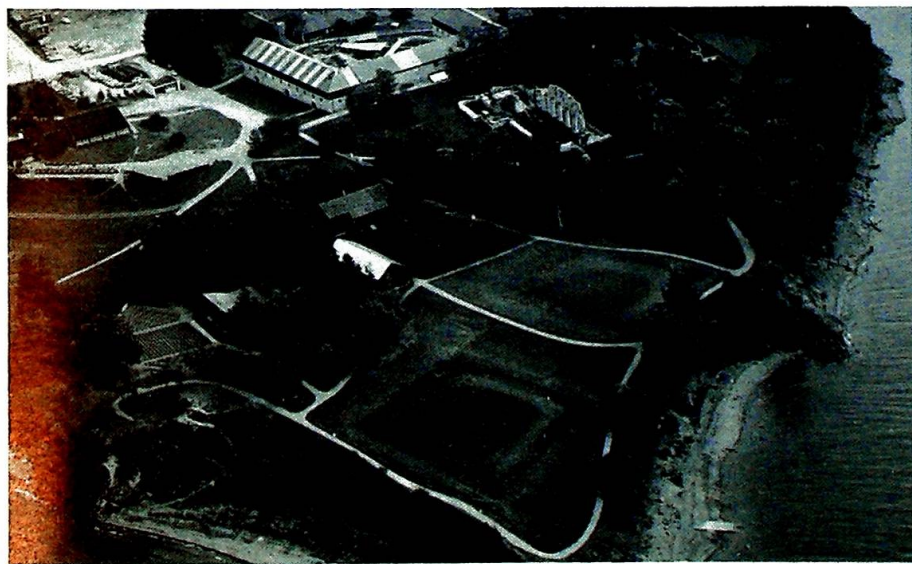
Sigrid Undset og Hamar

Hamar er Sigrid Undsets åndelige hjemsted. Det var her hun i 1924 ble opptatt i Kirken. Og selv om hun hadde sitt bosted i Lillehammer, nær sitt kjære Gudbrandsdalen, var det St. Torfinn som ble hennes port til Kirken. Sammen med Borromæussøstrene og sognepresten var hun med å skyve den unge menighet i gang, og ble fra begynnelsen av en av dens bæresøyler.

Gjennom middelalderromanene gjorde hun navnet Hamar kjent i hele den lesende verden. Romanen *Kristin Lavransdatter*, der det gamle kultursentret ute på Odde er så betagende skildret, er oversatt til 40 språk. Og en film er dessuten i anmarsj. Ennå mer levende er Hamar beskrevet i *Olav Audunssøn*.

Maifestlighetene i Lillehammer var først og fremst viet dikteren og mennesket Sigrid Undset. Men vi vil gjerne hylle henne også som trosfelle, og for hennes arbeid innen vår Kirke, og i den menighet hun tilhørte. Derfor dette stevne. Og derfor Hamar.

**St. Torfinns menighet,
Hamar**

På flybildet sees bispeborgen som en hestesko-formet bygning rett bak ruinene. Den gamle «kloster- og kirkeby» lå mellom borgen og stranden.

En
kloun

Personlig spiser jeg for å leve. Noen lever kanskje for å spise.

Det er jo en liten forskjell.

Hørte forresten en mann som snakket om hvordan man skal holde seg i form:

Løp to kilometer før frokost, hver eneste dag. Og to kilometer ved middagstider.

Resultatet?

Jo, det er ganske fabelaktig, mente denne mannen. På en uke er man da hele 28 kilometer hjemmefra.

I våre dager er dette like morsomt.

Hjemmet er kjedelig, ens ektefelle er temmelig kjedelig, i postkassen kommer ubehagelige regninger og bunker med tåpelig reklame.

Bak på fyrstikkeskene står det til og med stadig dette fjollete spørsmål:

Har De husbukk?

Jeg vet ikke hva man mener engang, jeg.

Men etter syv dagers trening er man altså 28 kilometer unna galskapen.

En venn av meg krysset en gate i byen. Mot ham kom en dame med en bokser i bånd.

Min venn som er svak for hunder, særlig bokser, bøyet seg litt ned idet han passerte og sa noen vennlige vrøvleord til bikkja.

Til sin redsel hørte han bak seg at damen sa skarpt til den:

— Svarer du ikke når folk snakker til deg?

Vel, vi er alle av og til litt kjedelige. Men vi lever i en besynderlig tid og må enkelte ganger slappe av, la være å si noe.

Det er for mange likegyldige ting som kastes mot oss:

Har De løpt i dag? Har De husbukk? Svarer De ikke når folk sier noe?

Ikke alltid. Det blir for mange spørsmål faktisk.

Jeg har spist nok i dag og jeg akter å være hjemme hele kvelden. Og når jeg har slått av fjernsynet og dratt ut telefonen, skal jeg i all min skropelighet forsøke å be for menneskene.

Fra kirkerett til Kristin Lavransdatter

Møte med søster Colette i Laval

Mangfoldighet må være det ord som passer best når man vil presentere Colette Friedlander, trappistinne i Laval, Nordvest Frankrike.

Da situasjonen ble truende for jødene i Europa, flyktet hennes foreldre til USA hvor søster Colette er født. Familien har alltid vært sterkt knyttet til Frankrike, og det var naturlig at datteren ble elev ved Den franske skole i New York.

Senere fulgte medisinstudier. Møtet med en del katolske studenter førte til at søster Colette ble døpt i Den katolske kirke 19 år gammel. Etter en tid ble hun klar over at medisinen ikke var tingen. Heller ikke var røttene i USA særlig dype. Turen gikk da til Europa og etter noen måneder i *l'Arche*, hos Jean Vanier, bestemte hun seg for klosterlivet.

I Laval er søster Colette klostrets bibliotekar, men hennes aktiviteter stopper ikke der. Språklig ferdighet har gitt henne oppdrag som tolk ved flere anledninger, og et middelalder-manuskript oversatt fra latin til fransk er klart til utgivelse. De siste årene har hun studert kirkerett. Tid til lesning av «Kristin Lavransdatter» er det også blitt. På norsk, selvfølgelig!

— Kirkerett er ikke akkurat det første man forbinder med en trappistinne. Hvorfor valgte du dette faget?

— Jeg har nok tidlig vist anlegg, for alt i begynnelsen av mitt klosterliv sa novisemesterinnen «Du må engang studere kirkerett.» I virkeligheten regulerer kirkeretten i stor grad Kirkens praksis. Kirkens historie viser oss ofte at teorien bygger på en praksis som alt er der.

Det er nyttehensyn som har bestemt mitt studievalg. I likhet med alle ordensfamilier er vi nødt til å revidere vårt lovverk, og stadig vekk støter vi på juridiske problemer som ikke kan løses på lykke og fromme. Vi må vite hvilke pastorale, kirkelige og teologiske følger våre avgjørelser får.

— Risikerer ikke kirkeretten å kvele Ånden med alle sine lovparagrafer?

— Jo, utvilsomt. Men Kirken er den sosiale fortsettelse av inkarnasjonen, og dens organisasjon bør gjenspeile det som kjenner seg Guds folk. Har ikke Kirken sin egen lov, er faren enten anarki og vilkårlighet eller kopiering av det verdslige samfunns politiske former. Og i begge tilfellene mister man et svært viktig uttrykk for Kirkens vesen.

Dermed er det ikke sagt at alt som har eksistert — eller eksisterer — under navnet kirkerett er godt! Mange reformer er nødvendige. Jeg tror at kanonistens — altså spesialisten i kirkerett — viktigste oppgave nettopp er å studere reglens teologiske og religiøse innhold for å se om disse virkelig er i overensstemmelse med Kirkens natur og egnet til å fremme et sant evangelisk liv.

— Vi som ikke er spesialister, forbinder kanskje litt ensidig kirkerett med ekteskapslovgivning...?

— Det er sikkert at en stor del av kanonistenes gjøremål er viet problemer forbundet med ugyldighetserklæring av ekteskap. Med en stadig økende skilsmisserate blant katolikker, er spørsmålet blitt svært aktuelt. Takket være større psykologisk viten, merker man seg forresten en mindre streng holdning i behandlingen av ekteskapsaker enn tidligere.

Men hvis kirkerett utelukkende blir forbundet med ekteskapslovgivning, er det synd. Dette er jo bare én av mange sider.

— Du har jo selv valgt et annet område og arbeider hovedsaklig med lovverket i din orden. Har kvinner noen fremtid som kanonister?

Søster Colette er trappistinne i Laval.

— Både i Kirke og samfunn gjør kvinnene sin entré på en rekke områder som de tidligere ikke hadde adgang til. I Kirken er det en tendens til å utelukke kvinner fra visse oppgaver som er åpne for legmenn fordi kvinner ikke kan prestevies. En legmann, men ikke en legkvinne, kan f.eks. være kirkelig dommer.

Det at kvinner ikke kan ordineres, medfører m.a.o. andre diskrimineringer som mangler teologisk grunnlag. Jeg tror det ville være fruktbart å studere spørsmålet om kvinnelige prester utfra denne synsvinkelen.

— Som kjenner deg, vet at du i disse studieårene er blitt meget engasjert av Sigrid Undsets roman «Kristin Lavransdatter». Du har til og med gitt deg i kast med norsken for å trenge dypere inn i arbeidet. Uttrykker denne interessen en slags reaksjon mot jussens tørre verden eller finner du også her stoff av faglig interesse?

— For det første har jeg aldri funnet kirkeretten tørr! Og «Kristin Lavransdatter» er dessuten en roman svært preget av kirkerett. Jeg har rent faglig hatt utbytte av å lese verket. Særlig er jeg blitt slått av den begrensede frihet kvinnene har hatt ved ekteskapsinngåelse i en lang periode av Kirkens historie.

— *Sigrid Undset kjente altså kirkeretten?*

— Hun må ha kjent kirkeretten svært godt, og hun plasserer den i den rette moralske og pastorale sammenheng. Dette er interessant for i dag er tendensen å identifisere lov og rett med lovtekst, og man glemmer at *anvendelsen* av tekstene er helt avgjørende.

For å ta et eksempel fra Kristin Lavransdatters tid: Kirken forbyr at en kvinne tvinges til å inngå et ekteskap, men den anser det likevel som en stor synd hvis hun nekter å gifte seg med den mann faren har valgt.

— *Hvordan blir Kristin Lavransdatter sett på med franske øyne?*

— Oftest ser man i Kristin en modell for «kvinnelig utfoldelse og ynde». Hun er heltinne for mot-feminismen som vil likestilling mellom kjønnene, men som samtidig understreker kvinnens egenart. Det siste fører uvegerlig til de tradisjonelle rollene hustru og mor.

— *Deler du dette synet etter å ha lest boken grundig?*

— Nei. Jeg synes ikke at en slik tolkning respekterer den tragiske side ved Kristins skjebne. Hun er et rikt utrustet menneske som har opplevd utrolig mye, men hva er resultatet? I sine nære personlige forhold blir hun stående på et svært instinktivt plan. Med Erlend opplever hun øyeblikk av lidenskap, men har det noen gang vært virkelig kontakt mellom dem?

Hennes kjærlighet til ham reduseres etterhvert til en slags motvillig — nesten hatefull — tilknytning. Og barna opptar Kristin lite som individer. Hun foretrekker småbarna og har ikke mye å si sine voksne sønner.

Det er i *arbeidet* at hun viser hva hun duger til. Dette burde sette tankene i sving hos dem som i Kristin ser virkeligjørelsen av det «evig kvinnelige». Arbeidet er jo ifølge vanetekningen, mannens typiske område!

— *Når vi snakker sammen, får jeg et sterkt inntrykk av at det er Erlend — mer enn Kristin — som har din sympati...*

— Utvilsomt. Det er Erlends skikkelse som redder romanen fra å være en moraliserende fortelling om «syndens frukter». Tilsynelatende er emnet for «Kristin Lavransdatter» konflikten mellom egenvilje og Guds vilje. Den siste tolket som lov, og da særlig som seksuelle forbud. Men Erlend gjør at dette sprenes i stykker. Hvis ulydighet mot budene og forelskelsens glød gjør menneskene lik «ormer som biter hinannen i sporden» — for å bruke Gunnulfs uttrykk — burde Erlend ha blitt bitter, og kanskje mer enn Kristin. Det er imidlertid det motsatte som skjer.

Jeg tror at selve grunntemaet i romanen er spenningen mellom ydmykhet og hovmot: Kristins virkelige synd er å ikke ville innrømme sin fattigdom. Hun erklærer seg

synder, men ifølge Frans av Sales betyr ikke det at et menneske er ydmykt, men bare intelligent! Kristin tåler ikke å ha syndet fordi det nedverdiger henne i egne øyne. Hun trekker ikke Guds miskunn i tvil. Hun opplevde den under pilegrimsgangen til Nidaros, men legg merke til konklusjonen: «Hadde hun bare tro nok, så skulle hun bli en god kvinne». Det vil si så rettferdig at hun ikke lenger trenger miskunn.

— *Og Erlend?*

— Erlend er helt det motsatte. Han glemmer ikke *materielt* sine synder, slik Kristin tror. Han husker hendelsene godt, men han kretser ikke om sin egen person. Om dette vitner det vakre avsnittet hvor han minnes deres «skyldige» stevnemøter. Det er en beundringens sang til Kristin. I forbifarten sier han til seg selv «Gud for-

(Forts. siste side)

Kristin og Erlend. Håkon Stenstadsvolds illustrasjon til «Kransen» (Aschehoug 1972).

Om kristningen av Norge

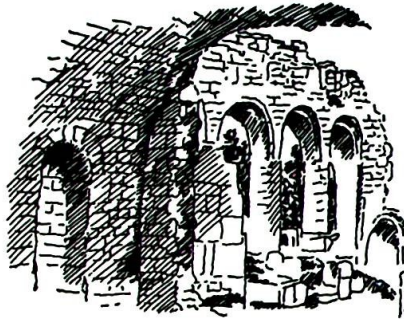
Av Svein Åtland

Noen mennesker er i stand til å øse av sine kunnskaper og yte forskningsbidrag langt ut i pensjonsalderen. Denne lykke synes å ha blitt flere av Stavanger-biskopene til del i nyere tid.

I år foreligger en meget interessant bok på markedet: *Fridtjov Birkeli*: «Hva vet vi om kristningen av Norge?» Her er det tale om en forfatter på hjemmebane. Birkeli er nok den person som i dag vet mest om kristendommens aller første historie i Norge. I mange år har han samlet stoff omkring landets aller eldste kirkehistorie, fra 900-tallet og til og med 1200-tallet.

I den grad nordmenn husker hva de lærte om dette på skolen, vil det for det meste innskrenke seg til at kristendommen kom hit til Norden via Tyskland (Bremen) med Ansgar, Nordens apostel. Vi fikk inntrykk av at denne påvirkningen fra sør hadde langt større betydning enn påvirkningen fra vest. Men vi skal ikke glemme at Norge er mer enn landskapet rundt Viken (Oslofjorden), og folket vest mot havet var ofte på tokter til England og Irland. Og konger og øvrighetspersoner var langt bedre orientert om hverandre, på godt og ondt, enn vi har tilbøyelighet til å anta.

I sin bok tar Birkeli for seg det som foreligger av forskningsmateriale fra 1800-tallet og fra 1900-tallet. I kortfattet form gjør han nøyaktig rede for hovedtanke og slutningene til de forskjellige kirkehistorikere, kunsthistorikere, arkeologer og andre. Forfatteren anstrenger seg for å være nøytral og redelig overfor sine forgjengere, og er ytterst varsom med negativ kritikk. Når han påpeker metodiske svakheter, gjør han det med nennsomme for-

muleringer, som er til å ta lærdøm av. Så varsom kan bare en forsker være som i sin grundige forberedelse har lært hvor vanskelig vitenskap er. Men det må ha kostet ham mye å legge så sterke saklighetsbånd på seg, når forfatteren skriver om noe som jeg vet ikke bare interesserer ham faglig sett, men som sterkt engasjerer ham.

Leseren får vurdere boken etter eget hode. Her er inidertid noen fragmenter som engasjerte anmelderen i særskilt grad, blant annet fordi jeg ikke er faghistoriker og derfor var helt uvitende om at dette fantes:

— I 1883 utga *Gustav Storm* en studie om «Harald Haardraade og Væringerne i de græske Keiseres Tjeneste», nemlig en avhandling om to greske manuskripter fra 1000-tallet, som hittil hadde vært upåaktet. På grunnlag av disse kilder og antydninger i norrøne kvad, mente Storm å kunne rekonstruere Haralds reiser i store trekk. Tenke seg til at slike manuskripter er bevart! Den avhandling skulle jeg gjerne like å studere. Ikke minst fordi det interesserer meg at Storm kunne sannsynliggjøre at kong Harald i sin kongetid hadde forbindelser med Bysants.

— Det store norrøne bokverk fra 1200-tallet, *Kongespeilet*, er kjent av mange. Langt mindre kjent er det at vi faktisk har en «Gammelnorsk Homiliebok» som er ennå eldre. Det er en kombinasjon av en prekensamling og en prestehåndbok som er en god indikasjon på hvor langt den norske kirke var kommet i åndelig-litterært henseende på 1100-tallet. Den omtales som den «eldste bevarte bok på norsk språk». Spesielt bør det interessere leserne av dette tidsskrift at tekstene til Olavsdagen har fått stor plass, og her finnes det kjente helgenvita med oppregningen av 20 mirakler.

— Endelig vil jeg nevne et liturgiskrift, «*Missale Nidrosiense*», og ennå eldre, beslektede messeordninger. Her kan man med stor sikkerhet bevise sterk liturgisk innflytelse fra England i den norske middelalderkirken. Et fragment gjengir endog deler av et langfredagsrituale som tilhørte tradisjonen fra en sør-engelsk klostervekkelse. Ritualet har vært tapt i England, men er altså bevart i Norge!

Det er ikke Fridtjov Birkelis hensikt å skrive så mye om forskningsdetaljene i denne lille boken. Derfor er den heller ikke blitt noen avskrekkende murstein av et dokument. Den er en oversiktsbok som munner ut i en skisse til videre forskningsprogram. Den er lett lesbar, er formet i et godt språk, og er velsignet fri for trykkfeil. Men når stoffet i seg selv pirrer nysgjerrigheten, kan man ved hjelp av en mønstergyldig litteraturoversikt lett finne frem til kildene og gå videre med stoffet.

Fridtjov Birkeli:

«Hva vet vi om kristningen av Norge?»

Universitetsforlaget 1982

«På innsida av språket»

Om en diktsamling av Åse Marie Nesse

Av forskjellige grunner var det svært lite jeg fikk med meg av bokflommen sist høst, faktisk så lite at en del av avisenes anmeldelser gikk meg hus forbi. Så da jeg fikk en av høstens bøker i julegave, var selve boken en overraskelse, og lesningen ble en enda større glede- Bokens navn? «Vinterhuset» — en diktsamling av Åse Marie Nesse.

Skjønt glede? Mon det er det rette ord, diktene handler jo om — hvis det er tillatt å bruke et så banalt uttrykk om en så var og vakker bok — sykdom og død, senilitet og åndsformørkelse, savn og smerte, og det er jo ikke der vi vanligvis venter å finne gleden, langt mindre søker den. Og likevel tror jeg glede dekker en stor del av den rike opplevelse det var å lese «Vinterhuset» — glede over at en lyriker har hatt kraft og mot til å gi av sitt innerste om disse ting. Glede over dikterens stille undring overfor livets og alderdommens og dødens mysterium, og glede over at diktets *under* stadig skjer: ordene som blir nye i det forløste poetiske bilde, så det

som er innenfor og bortenfor tingene blir synlig. «Den som har øyne, han se» — og Åse Marie Nesse har sett med dypt og klokt blikk.

«Vinterhuset» er dikt fra en datter, dikt til en aldrende, men åndsfrisk far som så altfor brått blir en død far og et levende minne, det er et dikt til en aldrende, sørgende mor som glir inn i senilitet, dette såre og tilsynelatende så meningsløse halvmørke noen er utvalgt til å vandre gjennom. Og det er dikt om «Vinterhuset», om dem som lever og ferdes der. Aldershjem, pleiehjem er det mer nøkterne og ufarlige navnet på stedet der dette stadium gjennomlevs, på en del av virkelig-

heten som friske og lykkelige mennesker helst vil late som ikke eksisterer.

døden finst ikkje i partituret
heter det i innledningsdiktet «1979, Vår» — men i «1980, Vinter» finnes den. Brahms' Requiem — med tyngde i ord og rytme — er blitt dikterens virkelighet.

Denn alles Fleisch es ist wie Gras

«Vinterhuset» er ikke et sted der man møter alderdommen i sentimentalt-vemodig forkledning, her står mennesket ribbet for alt det som betyr noe «ute i verden», det er som treet i november

ribba for alt

berre røter og sanning

Her møter man det som egentlig er

Du som stig inn her

la alle masker fare

alle meninger om verden

her er ein slikt av Sanninga

Ordene minner om innskriften over Dantes helvede, men med den vesentlige forskjell at den som stig inn der, skulle la alt håp fare. Så var det da heller ikke sannheten man skulle møte der, men en tilværelse uten kjærlighet og derfor uten håp. Og «Vinterhuset» er ikke noe helvede, det blir — utover i diktene — nettopp det sted hvor kjærligheten har sin mulighet.

Selv om det bare tar noen minutter med buss fra «Torget til Vinterhuset», så er man her i en helt annen verden

dette riket er ikkje av denne verden

hendene grip ikkje grådig etter ting

berre grip etter andre hender

Her gjelder ikke de samme ord og begreper som «ute i verden». Det er ikke her — blant skrøpelige gamle sjeler og legemer — man møter forfallet

ute i verden

grip forfallet om seg

ei kvart sanning her

«Den som har øyne, han se . . .».

*eit lite svik der
det er iskaldt i mange sommarhus
ein snikande hjartedød
tar livet av livet*

Og brukes moteord, må de tolkes om og gis et innhold som ligger på et annet plan enn det samfunnsdebatt og kalkyler beveger seg på. Produktivitet er et nøkkelbegrep i dagens samfunn — «dette ekspansive uhyre» — og gamle, senile mennesker er ikke produktive. Eller er de?

*dei jobbar atten timer i døgnet
strevar hardt med å omskapa skuggar
til lys
bygger rom av stille
midt i motorbrøl og valgtalar*

*produserer hjarteenergi
til aldeles gratis avhenting
for alle som har tid
til å leve*

Sproget blir et annet her, avkledd sin vanlige funksjonalitet og begrepsrettethet og sitt jag frem mot lettforståelig mening — tankestrekene blir «gode å lytte til»

*på innsida av språket
spør ingen om form eller funksjon
berre om fargane er ekte
og om orda har kroppstemperatur*

Det er mest kvinner som ferdes inn og ut av Vinterhuset — det er døtre, svigerdøtre, søstre og venninner som holder i hendene og om skuldre, som hjelper og støtter og mater, og disse enkle kjærlighetshandlinger får det til å tine litt i Vinterhuset. De er sammen i et taust, anonymt fellesskap, disse kvinnene, de er sammen om en innsikt i og viten om menneskelig forpliktelse og menneskets kår. De gir hverandre «gjenkjenningens kraft» i et smil, de som «veit at vi skal visne». Den egentlige dimensjon i det disse kvinnene gjør, er ikke synlig utenfor Vinterhuset — «ute i verden» er en av dem bare «ei blømande kvinne» med «ein kvit Mercedes», nesten hver dag kommer hun for å mate sin gamle mor, og da — innenfor Vinterhusets vegger — blir hun og den gamle

Ase Marie Nesse.

*som ei gammal alertavle
Maria med mor si, Sankta Anna
to mjuke kvinner mot gyllen bakgrunn*

Mennene er opptatt med sitt kjøpmannskap, men det hender at menn kommer på besøk til Vinterhuset. «Menneskemannen» kaller Ase Marie Nesse ham da, hans omsorg kalles «moderlig» fordi den viser en dimensjon ved det å være menneske som det ellers er kvinnene som står for. Og igjen blir den enkle situasjon — en gammel mor med sin sønn — ført videre til et tidløst bilde og fylt til randen med mening og sammenheng

*og han smiler som ein heimkomen son
og seier Mor, ikkje sant, mor?
røysta er mild som vårregn
Mora er ei stjerne
slokna for lysår sidan
men stråleglansen reiser gjennom rømdene
ennå
synleg for ein son*

Det er ikke diktning om idealer eller den idéelle mor eller sønn eller datter, det er diktning om det å være far, mor, datter, sønn, og om disse livsformers uavkortede verdi og fylde og innhold selv der hvor de synes å være redusert til bare avmakt og mørke.

Også dei mørkaste timane må teljest heter det i diktet «Mørketimar», og det blir mange slike timer for datteren — tomhet og sorg etter farens død, uro og engstelse over moren som glir inn i sin egen verden. Diktet «Balder» skildrer denne engstelsen for moren før hun er kommet til Vinterhuset: som guden Frigg i den gamle norske mytologien bad alle skapninger om ikke å skade den milde og lyse Balder, slik bad datteren om at ingen og intef måtte skade hennes gamle, glemsomme, skrøpelige mor

*Regnet bad eg
at det ikkje skulle piske henne i and-
letet
vinden måtte love
å ikkje ta pusten fra henne
bussjåføren bad eg
om å stanse på hjørnet
før det farlege krysset*

I mytologien er det Lokes pil som dreper Balder, i diktet er tiden den onde Loke som sender sine ubønnhørlig rammende piler mot den lyse, sårbare mor. Hun som en gang var et så varmt og rikt og givende menneske, blir fjern og fremmed av forvirring og sorg

*heime i sitt eige hus
og ingen budskap synest å nå inn*

Sjelens bæreevne settes på en hård prøve, og den finner styrke der man kanskje minst venter det — ved en grav. Slik faren en gang satt og sang for en syk venn som nærmet seg døden, slik sitter nu datteren ved farens grav og synger

*Eg hentar styrke i din fred, far
før ferda til vinterhuset
Så syng eg for henne også*

— og vinteren ble til en liflig vår
Og så skjer det «et mirakel» i Vinterhuset

— nettopp som alt ser som mest håpløs ut, og gråten tar overhånd — og datteren kaster seg i morens fang

*Ho stryk meg over håret og er mor og røysta er fast som før i tida:
— Eg er så forferdeleg glad i deg, veit du*

Eg veit ikkje ennå om det er sant at kjærleiken er sterkare enn døden men eg veit, eg veit frå i dag av at kjærleiken er sterkare enn livet

Kjærligheten blir altså den kraft som til sist når frem, den blir stående som det eneste som kan nå frem gjennom Vinterhusets kulde og mørke til det innerste i et menneske. Og datteren opplever at det er hun selv som får, som mottar — hun som syntes hun gav og gav inntil håpløshet.

«Resultatløs omsorg» er blitt et begrep i dagens debatt om omsorgsfunksjonen i samfunnet. Resultatløs? ... for hvem? ... Det er visst lenge siden han levet som sa «for det er ved å gi at vi får...»

Rainer Maria Rilke skriver i et av sine dikt — utgitt posthumt —

Mensch ist der, der grenzenlos verliert

— at det å miste, tape (det tyske «verlieren» inneholder jo begge betydningsnyanser) betegner det spesifikt menneskelige — som eksistensiell erfaring og endelig skjebne. «Miste et barn — miste sine foreldre» sier vi og mener «de er døde». Men dypest sett mister man vel aldri noe man aldri har hatt eller vært, — fravær av noe kan bli til en egen art nærvær. Gertrud von le Fort skriver i sine «Aufzeichnungen und Erinnerungen» at det hører med til det tragiske aspekt ved livet at vi oftest først sent ser i hvilken grad vi er forpliktet av og overfor våre foreldre, men — skriver hun videre — det hører også med til livets dybdeperspektiv at jo mer vi modnes som mennesker, desto bedre ser vi at selv det som vi mener i særlig grad er «vårt eget og egentlige», også er foreldrenes «trofaste henders gave».

Åse Marie Nesses tanker og lyriske bilder synes å formidle en erkjennelse av lig-

nende art — det å være sønn, datter, er å ha mottatt — og stadig på ny motta — kjærlighet.

*Nå er dei borte, dei eg elska mest.
Den eine sovna frå sin vinterfest.
Den andre vakar i si eiga verd.*

Men begge lever i meg som ein song og den skal lysa meg i land ein gong når havet mørknar på mi siste ferd.

Slik lyder slutten på det siste diktet i «Vinterhuset» — temaet klinger ut i dette diktet som har den dobbelte overskrift «POST-LUDIUM» og «1981. Vinter».

Det virker i særlig grad meningsfylt at andre dikteres stemmer klinger med i denne diktsamlingen — direkte og indirekte — som akkompagnement og som kontrasterende tema; selv i sin mest ensomme sorg, er mennesket en del av et erfaringsfellesskap. Så dypt personlige som mange av disse diktene er, så står de også i fellesskapets tegn — de formidler innsikt i det å være menneske. Tilværelsen er så mangesidig og dyp, og tolkning og tyding skjer bare stykkevis — vi får hjelpe hverandre med å se.

Det kan lyde litt banalt og forslitt å si at et diktverk angår oss, men disse diktene gjør virkelig det. Vi er alle døtre eller sønner med alt det innebærer av fylde og forpliktelse og kjærlighet frem til og ut over den stund vi står ved en åpen grav. Noen av oss ferdes kanskje — eller skal ferdes — ut og inn av et vinterhus, noen av oss skal kanskje reise dit med enveisbillett — vi trenger hverandre, trenger hverandres kjærlighet uansett hvilken vei vi skal gå. Åse Marie Nesse har skrevet om kjærlighet før, skrevet vakkert om den, men kanskje skriver hun vakrest om den nå da dens navn er caritas.

Jeg fikk «Vinterhuset» i gave, og det er nettopp det denne siste diktsamlingen fra Åse Marie Nesses varme og vare hånd er — en gave. Så blir ikke Vinterhuset stående som et sted for visning og død, det blir et sted for innsikt og vekst

Men eg har fått livet i gåve for andre gong, under smerte

Åse Marie Nesse:
«Vinterhuset»
Samlaget 1981

Tilværelsen er så mangesidig og dyp, og tolkning og tyding skjer bare stykkevis — vi får hjelpe hverandre med å se.

Biskop Gran ved Bernt Eidsvigs prestevielse

St. Olavs Domkirke var fullsatt søndag 20. juni da Bernt Eidsvig ble presteviet. Biskop Gran innledet høytideligheten med disse ordene:

Biskop John Willem Gran og ordinanden, Bernt Eidsvig, på vei til kirken.

Velkommen alle som en til denne dessverre så altfor sjeldne begivenhet på våre breddegrader: ordinasjonen av en ung nordmann til den alminnelige prestejetjente i Den katolske kirke.

Av norske sekularprester er det i dag bare tre tilbake i virksomhet, hvorav to forlenget er i pensjonsalderen. Det er derfor med forhåpning og begrunnet optimisme at vi nu vil innlemme dagens ordinand i denne gruppe som siden Kirkens gjenopptatte virke i Norge i moderne tid har talt ikke mindre enn 18 norskfødte sekularprester.

Langt de fleste av dem har vært konvertitter, så også dagens ordinand.

Bernt Eidsvig er 28 år gammel. Han eslet seg lenge til å bli prest i Den norske kirke, ja så lenge at han har bak seg teologisk embedseksamen ved Universitetet i Oslo. Tatt ublidt hånd om av de sovjetiske myndigheter, fikk han en lengere pause til eftertanke enn vel teologistudenter flest. Veien til Den katolske kirke tok sin første stierede form her. Siden ble veien bredere og lettere å få øye på til han bestemte seg for det store merkelige og helt sikkert uvisse steg over til det man ved dette veiskillet gjerne opplever som Moderkirken.

Følelsen, den store og påtrengende, om fortsatt å ha kall til prestegjeringen, kom tilbake med ny styrke. Dette innebar et nytt studium, denne gang i England, så det etterhvert er blitt mange år på skolebenken. De siste par eksamener er ennå ikke tatt — det skjer i september — allikevel holder vi ordinasjonen nu. Jeg føler meg trygg på at øyeblikket ikke bare er forsvarlig, men også velvalgt.

Ordinanden vil fra oktober titre sin første egentlige gjerning i OKB som prest ved St. Paul kirke i Bergen, der så mange

unge norske prester i årenes løp har trådt sine kapellansko. Den første var pastor Holfeldt Houen i 1870-årene.

Det er en glede at så mange av diakon Eidsvigs pårørende, venner og kolleger (tidligere som fremtidige) har funnet veien hit i dag. Først og fremst gleder vi oss over at hans far og mor har villet delta. Av gjester fra utlandet vil jeg nevne Monsignore Edward Dunderdale.

Det økumeniske innslag er markant og lover godt for pastor Eidsvigs fremtidige virke.

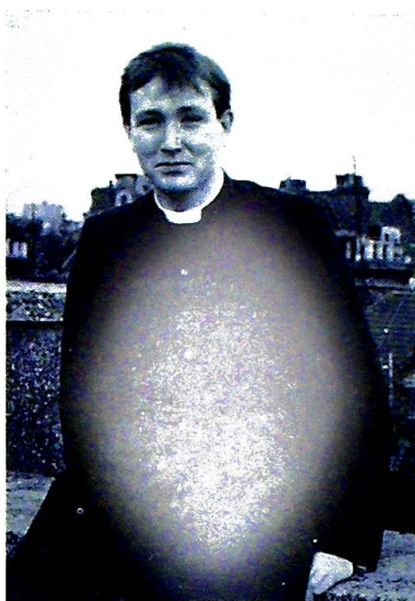
Jeg vil foreta vigslingen, godt assistert av den skare kolleger som er samlet her i koret med generalvikar Johan Castricum i spissen.

I prekenen før selve ordinasjonen, viste biskopen til Kristi ord til apostlene:

«Det er ikke dere som har valgt meg, det er jeg som har valgt dere» (Joh. 15.16). Dette gjelder på en særlig måte disse menn som han har kalt til å være sine intime medarbeidere for menneskehetens hjelp og frelse. For de skal stå til hans forføylelse i kraft av det adelsmerke de blir forlenet med i ordinasjonen. Ikke for seg selv får de det, men for andre.

Vi kjenner Kristi siste ord, hans programklæring til dem han etterlot for å føre hans frelsesgjerning videre: «Dra ut og gjør alle folkeslag til mine disipler, ved å døpe dem til Faderens og Sønnens og Den hellige Ånds navn, og ved å lære dem å overholde alt det jeg har befalt dere. Og selv er jeg med dere alle dager, frem til verdens ende». (Mt.28, 19—20).

Hvilket vil si: Jeg går, dere blir. Vær min forlengede arm! Denne arm er siden av apostlene selv blitt forlenget ned gjennom århundrene, og det i kraft av Jesu garanti om å stå hos «alle dager, frem til verdens ende». I århundrene som fulgte disse ord, har Kirken trofast og omhyggelig overlevert denne sendelse fra generasjon til generasjon. Det er fremdeles — som i den ur-kirkelige tid — Kristus som foretar utvelgelsen, men med Kirken som instrument. For Kirken er Kristus: Kristi mystiske Legeme. «Den som hører dere, hører meg» er ingenlunde tomme ord, like så litet som hine andre: «Om dere tilgir noen deres synder, er de tilgitt. Om dere holder syndene fast for noen, er de fastholdt» (Joh.20,23). Slik kaller Kirken noen av sine sønner til prestedtjenesten. Ingen kan

Pastor Bernt Eidsvig skal virke som kapellan ved St. Paul kirke i Bergen.

formaste seg til å gjøre rettmessig krav på denne sendelse, og bli delaktig i ordinasjonens åndelige kraft og myndighet. Kristus kaller, Kristus velger, Kristus ordinerer, alt med Kirken som formidler. Det kan synes som om betingelsene Kirken setter for ordinasjon er hårde. Vi hører titt dét. Et liv i gjerning for andre uten egen familie. En fremtid med små og usikre karrieremuligheter, lave lønnstrinn alle ens dager. Isolasjon ofte. Dette å bli sett på av det store flertall i dette land som en fremmed fugl på tross av at man er like norsk som de. Tidebønnenes tilsynelatende uendelige rekker. Alt dette og mere enda kan virke skremmende sett med denne verdens forventede blikk. Men så husker vi stemmen som sa: «Ta mitt åk på dere, og gå i lære hos meg... mitt åk er godt å bære, og min byrde tynger ikke» (Mt. 11,29—30).

Alt dette som følger med prestegjeringen blir lett å bære når det aksepteres helhjertet og i dyp tillit. Da blir åket lett: ikke fordi vi gjør oss det lett, men fordi Han gjør det lett for oss, sitt løfte tro.

Kjære ordinand, kraften, nåden, gløden til å leve opp til denne store og mysteriøse utfordring vil du få i det sakrament vi nu gjør de siste forberedelser til. Tro dette, og det vil gå deg godt i din gjerning fordi Han vil virke i deg og gjennom deg med sin ånd og gjøre deg tillitsfull og glad.

Gjerne gir jeg deg mitt eget motto med på veien:

«IPSE FACUET» — «HAN SKAL GJØRE DET».

NY-UTNEVELSELSE

Vatikanet. Paven har besatt de høye poster i kurien som ble ledige da den italienske kardinal Pericle Felici døde tidligere i år. Ny leder for kirkens høyeste domstol er den italienske erkebiskop Aurelio Sabattini (69). Ny leder for kommisjonen for revisjon av kirkeretten er erkebiskop Rosalio Jose Castrillo Lara fra Venezuela.

Warszawa. Juristen Adam Lopatka er blitt utnevnt til ny polsk minister for kirkespørsmål. Han overtar etter Jerzy Kuberski, som blir ny leder for Polens halv-diplomatiske representasjon ved Den Hellige Stol.

(KN)

784 MILLIONER KATOLIKKER I VERDEN

Vatikanet (KN). Ved utgangen av 1980 fantes det rundt 784 millioner katolikker i verden, går det frem av den katolske kirkes statistiske årbok for 1980 som nylig ble offentliggjort. Siden utgangen av 1979 er tallet steget med rundt 20 millioner. Verdens samlede befolkning har vokst i nesten like høy grad, så prosentandelen katolikker nå er 17,9. Året før var 17,8 prosent medlemmer av den katolske kirke.

På de amerikanske kontinenter er 62,4 prosent av befolkningen katolsk, i Europa 39,9, i Australia og Oceania 25,5, i Afrika 12,5 og i Asia 2,4 prosent.

VATIKANET FÅR KULTURDEPARTEMENT

Vatikanet (KN). Paven har opprettet et nytt kulturelle departement som skal ha til oppgave å beskjeftige seg med kirkens innsats på det kulturelle område. Den nye kommisjon for kulturspørsmål ledes av kardinal Agostino Casaroli, som samtidig leder Statssekretariatet, Vatikanets høyeste organ.

DEN SOM HAR SETT ET BARN DØ AV SULT, SNAKKER ANDERLEDES OM GUD

«Kristne her hos oss og kristne i den tredje verden, er åpenbart engasjert i helt forskjellige spørsmålstillinger. Man lever og tenker på ulike nivåer. For kirkens nåværende og fremtidige arbeide, kommer det til å få en avgjørende betydning hvilken posisjon de kristne inntar.»

Dette påstår Manfred Hoffmann, som for noen år siden tok doktorgrad på latinamerikansk frigjøringssteologi. Han arbeider nå som universitetslærer i Lund og med et forskningsprosjekt som omhandler teologien i den tredje verden.

Hoffman understreker også at 60-tallets og 70-tallets latinamerikanske frigjøringssteologi var preget av aktivisme. «Man identifiserer seg helt med frigjøringsbevegelsene. Men nå vokser det frem en dypere innsikt om mystikk og kontemplasjon. I dag legger man vekt på dialektikken mellom bønn og arbeid, hvile og kamp, teori og praksis.»

Salt (Fork.)

PAVEN, ARBEIDET

Viktig pavelig

Det er sjelden at en pavelig ensyklika oppnår å bli utgitt på norsk i sin helhet. Det er imidlertid skjedd med pave Johannes Paul IIs rundskriv om arbeidet, *Laborem exercens*. Det utkom i mai på St. Olav forlag, oversatt av Erik Mørstad og trykt på Lunden kloster. Det er blitt en riktig vakker liten bok, men lettlest er den ikke. Dette skyldes ikke bare det vi kunne kalle den pavelige kansellistil, med lange avstander og mange innskudd mellom hvert punktum, men også den store mengde tankestoff som er presset inn på bokens 64 sider. Det er likevel å håpe at mange vil påta seg den intellektuelle anstrengelse det er å arbeide seg gjennom denne boken, for de spørsmål den tar opp, angår oss alle.

Femtende mai ifjor var det 90 år siden pave Leo XIII sendte ut sin ensyklika *Rerum novarum*, som behandlet arbeidernes kår, og representerte et første forsøk fra Kirkens side på å gjennomtenke de sosiale og politiske forandringer som den industrielle revolusjon hadde brakt i sitt kjølvann. Til tross for at dette pavelige dokumentet fordømte sosialismen, ble det av samtiden oppfattet som nokså revolusjonerende, og mange var redde for at det ville undergrave den etablerte orden.

På 90-årsdagen for denne berømte ensyklika ønsket pave Johannes Paul II å sende ut et lignende dokument, men som alle vet ble han to dager før offer for et attentat. Den nye ensyklika ble imidlertid offentliggjort femtende september 1981, og har, som tradisjonen tilsier, fått navn etter begynnelsesordene i den latinske tekst: *Laborem exercens*. Den ble av vår hjemlige presse oppfattet som enda et reaksjonært signal fra Roma. Særlig merket man seg en angivelig oppfordring til mødre om å være hjemme og oppdra sine barn i stedet for å gå ut i arbeidslivet. Dette er en feiltolkning av hyrdebrevet, som leserne selv ikke kunne oppdage.

Pavens tekst er i sin helhet viet en analyse av arbeidets plass og betydning i samfunnets og den enkeltes liv. Skriftet åpner med å fastslå at det selvsagt ikke er Kirkens oppgave å bedrive videnskapelig samfunnsanalyse. Derimot må Kirken til enhver tid våke over de arbeidendes verdighet og forsvare deres rettigheter, og den må si klart fra når det oppstår situasjoner der disse er truet. Og få vet vel bedre enn paven at slike situasjoner finnes det så altfor mange av rundt om på vår klode.

OG KVINNENE

rundskriv på norsk

Det som kjennetegner vår samtid er de store forandringer på teknologiens, handelens og politikkenes område, forandringer som kan gripe like dypt inn i menneskenes liv som den industrielle revolusjon i forrige århundre. Som eksempler nevnes den stadig sterkere automatisering i produksjonen, de økede energi- og råstoffpriser, vissheten om at naturens ressurser ikke er ubegrensede, forurensningen, den tredje verdens rettmessige krav om medbestemmelse i verdens økonomiske og politiske liv. Alt dette vil kreve store omlegninger i handelsstrukturer og arbeidsfordeling. I hvert fall for en tid vil dette føre til øket arbeidsløshet og gjøre omskolering nødvendig for mange. Arbeidets problem er derfor nøkkelen til forståelsen av de store sosiale omveltninger vi står overfor.

Arbeidet er av grunnleggende betydning for menneskets tilværelse på jorden. Bare mennesket arbeider, og gjennom arbeidet oppfyller det sin guddommelige bestemmelse om å underlegge seg jorden. Arbeidet kan betraktes på to måter: ut fra det som blir gjort eller laget (objektet), eller ut fra den som gjør eller lager (subjektet). Når arbeidet betraktes fra den objektive synsvinkel er det resultatet som teller: jorden blir dyrket, maskinene oppfunnet etc.; hele det tekniske fremskritt, som er et resultat av menneskets arbeid, bidrar til å styrke menneskets herredømme over jorden. I den forstand er teknikken menneskets forbundsfelle. Men teknikken kan også bli en fiende ved at den gjør mennesket til en slave av maskinene, og således frarøver det den personlige utfoldelse og skaperglede som arbeidet skulle gi mulighet for.

Dermed er vi ved et av pavens hoved-

poenger: en vurdering av arbeidet ut fra subjektet. Arbeidets subjekt er mennesket, det vil si en person med selvbevissthet og rett til frihet og selvrealisering. Dermed er det ikke nok å bedømme arbeidet etter økonomiske og politiske kriterier; det må bedømmes etisk. Det er mennesket selv som er det viktigste kriterium når arbeidet skal vurderes: fører det til utvikling av mennesket eller reduserer det mennesket til et middel? Meget sterkt understreker paven at arbeidet er til for menneskets skyld og ikke omvendt.

Ut fra dette synspunkt kritiserer paven såvel kapitalismen som materialismen, som begge har tendens til å betrakte mennesket som et middel i produksjonen. Arbeidernes kamp og solidaritet i vårt århundre har vært en nødvendig reaksjon mot den fornedrelse av mennesket som ble en følge av den økonomiske liberalisme. Arbeidet bør nemlig aldri brukes mot mennesket, for da blir det utbytting. Gjennom arbeidet skal mennesket tvært imot bli mer menneske, det skal realisere seg selv. Men for at dette skal kunne skje, kreves en rettferdig sosial ordening.

Et bredt kapittel i skriftet er viet «konflikten mellom arbeid og kapital i den nåværende fase av historien». Også i denne sammenheng understreker paven menneskets forrang fremfor tingene, og dermed arbeidets forrang fremfor kapitalen. Kapitalen er bare et middel; mennesket er det primære i produksjonen. Kapitalen er frembrakt ved arbeid, og løsrives den fra arbeidets sammenheng blir den en anonym og farlig kraft som kan brukes til å undertrykke arbeideren. Kirken fordømmer ikke eiendomsretten, men anser den underordnet alles rett til å nyte de felles

goder. Derfor anbefales en viss sosialisering av produksjonsmidlene, men dette bør ikke være ensbetydende med at staten overtar dem, for det kan bare lede til en ny undertrykkelse. Sosialisering innebærer at de som arbeider også blir medansvarlige for produksjonen. Arbeidernes bevissthet om å befinne seg på «eget område», deres følelse av ansvar, bidrar til å gjøre arbeidet meningsfylt. Kirken fordømmer alle systemer som reduserer arbeideren til et hjul i en mekanisme, og derved gjør ham til et rent produksjonsmiddel.

Arbeideren har visse rettigheter som arbeidsgiveren må respektere. Fremst blant disse står selvsagt retten til lønn og

(Forts. siste side)

BLIKK på TIDEN

PÅ TOGET

Leseren lurer muligens på hvordan en spalte som søker å avlese tegn og temperaturer i tiden kan tillate seg en så ørkesløs overskrift. Kanskje skyldes det den tilstundende ferietid. Men faktum er at svært mange av oss tilbringer adskillige dager av vår tilmålte tid på tog. Er dette en tid uten innhold, en kjedsommelighetens ventetid mellom to stasjoner? Noen mener det, og innretter seg deretter. Men for andre er togferden virkelig en reise.

I radioens «Søndagsposten» for adskillige år siden skildret Johan Borgen en tur med dagtoget fra Stavanger til Oslo. Der som man ser bort fra den rene landskapsbeskrivelse, som til tross for de mange tunneler kan bli riktig storartet også på

denne strekningen, skal det godt gjøres å finne et mer trivielt tema for litterær utfoldelse. I hvert fall vil det nok være den utbredte mening blant dem som utallige ganger av ren nødvendighet har måttet sitte seg frem en hel dag fra Stavanger til Oslo eller omvendt, gjennom hele Agder og halve Telemark, via Snartemo og Vegårshei, og med setesnu i Kristiansand.

Men Johan Borgen kjørte ikke dagtog av nødvendighet. Som de ville si nordpå hadde han ikke denslags fornødent. Nei, med dikterisk lettsindighet reiste han *just for the hell of it*. For en som kunne hatt så mange andre steder å sitte og så mange andre katter å pryle, som de usentimentale franskmennene sier, var nok en slik reise

nærmest for et koketteri å regne. Som vel etablert forfatter hadde Johan Borgen heller ikke pekuniære grunner til å forsake luftveien; allerede for disse adskillige år siden ville hans ligningsattest ha bekreftet at dagtoreisen umulig kunne ha økonomiske motiver, og at den følgelig måtte forklares som enda et utslag av dikterens underfundige humor. Med mindre det skulle være selve det å reise...

Å reise er en kunst, som noen kan og andre ikke kan. De som ikke kan, rasler febrilsk med dropsposer og sjokoladepapir, titter ustanselig på klokken og går like ustanselig på toalettet. Stundom forsøker de å roe seg ned med et ukeblad eller et kryssord, men så begynner de å lure på hvor det blir av kaffevognen, og det hele ender med en ensom opphisselse over NSBs elendige service eller Narvesens ublu priser. Utmattede og irritable kommer de omsider frem, for ingenting er vel mer slitsomt enn å kjede seg.

Helt anderledes går det dem som *kan*. De har gledet seg i dagevis til disse timene på toget, til å komme i prat med et par ukjente mennesker, eller kanskje til for en gangs skyld å kunne tie helt stille og bare se på folk og landskaper. Litt tid til lesning blir det kanskje, og før eller siden kommer øyeblikket da den vel forberedte nistepakken skal nydes. I et slikt velvære blir selv noen sardiner festmat, og hva som flyter i den gamle saftflasken er det bare jeg som vet. Etter mat og drikke er det godt å slumre litt, og før eller siden kommer damen med kaffevognen. Da skal jeg sogar bevilge meg en liten vaffel.

I grunnen kan vel menneskeheten deles inn i to kategorier: de som aldri kjeder seg og de som nesten bare kjeder seg. For de sistnevnte kjeder seg ikke bare på tog; mange av dem går et helt liv og gremmer seg over at de ikke er et annet sted enn der de er, at de aldri kommer frem. Mens de som kan reise også kan leve. De har skjønnet at der ligger mye glede i opplevelsen av å være underveis, og at man som oftest kommer tidsnok frem. Og så tar de seg tid til å leve, og livet gjør dem stadig rikere på opplevelser, gleder og minner.

Men dessverre er det mange som kjeder seg, og flere vil der bli, for i følge direktør Per Benterud ved Instituttet for langtidsplanlegging er vi nå på vei inn i «fritids-samfunnet». «Teknologien kan befri oss fra arbeidets svøpe og istedet åpne for full

Arne Mathiesen 82.

menneskelig utfoldelse», uttaler direktøren til «Vårt Land», og legger til at allerede idag har gjennomsnittsnordmannen like mye fritid som arbeidstid. Men at arbeidet for de fleste snarere har vært en velsignelse enn en svøpe, det viser de stadig økende fritidsproblemer. Benterud har en klokkeretro på planlegging og tilrettelegging fra det offentliges side, men våre erfaringer med vel planlagte boligmiljøer burde ikke gi oss særlig store forhåpninger til «planlagt» fritid; ingen steder er der flere sosiale og menneskelige problemer forsamlet enn der hvor bomiljøet for tuseener av mennesker er konstruert av ett og samme arkitektfirma.

Benteruds perspektiver virker snarere uhyggelige enn forlokkende. Ser vi det ikke allerede for oss: Fritidsnevnder og råd og ledere og sjefer i hver eneste lille kommune og hvert eneste fylke, og på toppen av det hele en egen fritidsminister. Når kjedsommeligheten er kommet langt nok, vil det bli en av statens viktigste oppgaver å lære borgerne livskunst. Men når så langt lir, er vel faren stor for at det blir livsløgnen som må spredes i stedet.

Men selv en fremtidsforsker vet ikke alt, og Benterud understreker at hans fremtidsvisjon avhenger av at vi unngår krig eller andre alvorlige samfunnskriser. Dessuten gjelder den bare oss i Vesten. Lakonisk heter det at «U-landene har ganske andre fremtidsmuligheter». Det betyr vel at de fortsatt må sulte, mens vi strir med vår fritid, og bruker våre krefter på å unngå å kjede oss.

Mitt tog har visst sporet av, kjære leser. Eller kanskje forsøker det det umulige: å snu. Et tog kan ikke snu, men det kan få et lokomotiv i den andre enden og trekkes i motsatt retning. Her kan imidlertid hverken vi eller verden følge toget. For oss finnes det ingen retur-reise. Men så lenge reisen varer, gis det stadige muligheter til å skifte spor. Derfor gjelder det at vi holder oss våkne på reisen, ikke bare for de mange gleders og opplevelers skyld, men også for å holde et øye med hvor det bærer hen. Selv om vi ikke kan bestemme over lokomotivføreren, så kan vi om det kniper dra i nødbremsen. Jeg ønsker Dem en god sommer og en velsignet reise! Ta gjerne dagtoget, som Johan Borgen! Da ser man mest.

Pater Hilarion

Endelig!

Og denne har vi ventet på så lenge...

Men her er den, bønneboken for ungdom, med formål å skulle være «en støtte for unge kristne som vil modnes i bønn» slik det heter i forordet.

Det er imidlertid blitt en bønnebok som sikkert vil nå langt ut over de unges rekker, og — får vi håpe — ut over de katolske kretser. For her finner vi også representanter for andre kirkesamfunn og syn.

En redaksjonsstab på åtte unge katolikere har stått for utvalget under ledelse av tidligere ungdomsprest Rudi Kessels som også var initiativtageren etter et fra mange lenge følt behov. Avsluttende redigering ble gjort av to av våre teologistuderende, Erik Ruud og Knut Ruyter.

Det må ha vært alt annet enn lett å skulle velge i den mengde av stoff man hadde til rådighet, og det har også tatt tid. Men resultatet har vært verd å vente på — det er blitt en fin harmoni mellom nytt og gammelt, her er fra urkirkens Didaché og Kirkens tradisjonelle bønner til de unges egen formulering av en fredens trosbekjennelse eller tenåringsens bønn.

Man har følelsen av at dette er tekster som griper inn i ens hverdag, og som hjelper oss til nettopp å samle oss om Guds nærvær.

Her er bønner for glade og tunge dager, for de dager vi har tid til å stanse opp, og for de dager vi stresser av sted. Her er bønner fra hele verden, og valget er godt. Men kanskje kunne man savne f.eks. en av våre egne diktere som Rolf Jacobsen? Bokens utstyr er vakkert, man får lyst til å ta den i hånden, og den er hendig å bringe med seg. Liv Benedicte Nielsens illustrasjoner er enkle og talende, og Gro Eriksen skal også ha all ære for sitt arbeid.

Et par «skjønnhetsfeil» finnes riktignok — kunne man ikke ha vært litt mer raus med papiret slik at takk og henvisninger til diktere og diktsamlinger etc. kunne ha stått for seg og ikke vis å vis den første bønningen? Det ville også ha vært fint med litt flere blanke ark bakerst i boken til egne bønner.

Men det er bagateller i sammenligning med helheten, og det er med stor glede jeg på det varmeste anbefaler denne perle av en bønnebok som gave ikke bare til unge, men like meget til eldre unge.

SMA

St. Olav Forlag 1982

182 s.

innb. kr 52,—

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i> Akersveien 1 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.: sønd.: (eng)	14.00 9.30 19.00	— 11.00 —
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villars kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 21 23 55		9.00	11.00
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	lörd.: sønd.:	18.30 8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	lörd.: sønd.:	19.00 9.00	11.00
<i>Vår Frue Kirke</i> , Helleveien	sønd.:	9.30	
<i>Florida kapell</i> , Nygaardsgt. 124			
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	lörd.: sønd.:	13.00 8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Krstian V's pl. 1, tlf. 81 168		9.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torjanns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	lörd.: sønd.:	18.00	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 23 195			11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381		9.00	11.00
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.: sønd.:	18.00	11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , Wedemannsgate 3 A, tlf. 52 550	lörd.: sønd.:	18.00	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnús kirke</i> , Romerksgt. 1, tlf. 71 28 85	sønd.:	9.00	10.30
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 058		—	17.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Svettesgt. 26, tlf. 50 793	lörd.:	18.00	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35		19.00	10.45
<i>Eikeli kirke</i> , Veståsen 20, tlf. 24 25 69		9.15	10.30
STAVANGER: <i>St. Svitluns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	lörd.: sønd.:	17.00 8.30 9.30	11.00
Søndag kl. 18.00 dialogmesse på fransk.			
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949			11.00
VOSS: <i>St. Olavs kapell</i> Finne, tlf. 12 510			Efter avtale
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> Prinsensgt. 2a B'skopen og prestegården, tlf. 21 214		9.00	11.00
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670		6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flinteggt. 5, tlf. 72 779			11.00
LEVANGER: <i>St. Torjanns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29			11.00
MOLDE: <i>St. Sanniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467			11.00
ALESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558	lörd.: sønd.:	17.00 8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94. Sogneprestens tlf. 84 277	lörd.: sønd.:	19.00	11.00
<i>St. Elisabethsotrene</i> , Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.:	8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783		8.15	10.30
HANMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447		19.00	11.00
HARSTAD: <i>St. Sanniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	lörd.: sønd.:	15.00	10.30
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken</i> , Håreksgt. 82			18.30
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072			Efter avtale

SOLIDARITET?

I teorien vil nok de fleste av oss innrømme at vi bør og må solidarisere oss med de svakere. Den dag vi innsner at dette er tvingende nødvendig, er det håp. Men tenk om alle vi som kaller oss kristne, ville trekke konsekvensene av det i praksis! Da ville vi komme et godt stykke videre på den eneste rette veien.

Ebba Haslund i «Folkevett»

LITURGISK KALENDER

JULI

19. Ferial. Mika 6, 1—4.6—8. Mt. 12, 38—42.
20. Ferial. Mika 7, 14—15.18—20. Mt. 12, 46—50.
21. Ferial eller Laurentius av Brindisium, prest og kirkelærer. Jer. 1, 1.4—10. Mt. 13, 1—9.
22. Maria Magdalena. Høysang 3, 1—4a eller 2. Kor. 5, 14—17. Joh. 20, 1. 11—18.
23. Birgitta, nonne. Jer. 3, 14—17. Mt. 13, 18—23.
24. Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Jer. 7, 1—11. Mt. 13, 24—30.
25. **17. alm. søndag.** 2. Kong. 4, 42—44. Efes. 4, 1—6. Joh. 6, 1—15 (Jakob, apostel, feires ikke).
26. Joakim og Anna, Jomfru Marias foreldre. Jer. 13, 1—11. Mt. 13, 31—35, eller Jesu Sirak 44, 1.10—15. Mt. 13, 16—17.
27. Ferial. Jer. 14, 17—22. Mt. 13, 36—43.
28. Ferial. Jer. 15, 10.16—21. Mt. 13, 44—46.
29. **Hellig Olav, konge og martyr.** Visd. 10, 10—14. Mt. 6, 24—28.
30. Ferial eller Peter Krysologos, biskop og kirkelærer. Jer. 26, 1—9. Mt. 13, 54—58.
31. Ignatius av Loyola, prest. Jer. 26, 11—16.24. Mt. 14, 1—12.

AUGUST

1. **18. alm. søndag.** 2. Mos. 16, 2—4.12—15; Efes. 4, 17.20—24. Joh. 6, 24—35.
2. Ferial eller Eusebius av Vercelli, biskop. Jer. 28, 1—17. Mt. 14,13—21.
3. Ferial. Jer. 30, 1—2.12—15.18—22. Mt. 14, 22—36.
4. Jean-Marie Vianney, prest. Jer. 31, 1—7. Mt. 15, 21—28.
5. Ferial eller Vigilsfest for basilikane Santa Maria Maggiore i Roma. Jer. 31, 31—34. Mt. 16, 13—23.
- eller (Jomfru Maria) Joh. Åp. 21, 1—5a. Luk. 11, 27—28.
6. **Herrens forklarelse.** Dan. 7, 9—10.13—14 eller 2.Pet. 1, 16—19. Mk. 9, 1—9 (Gr. 2—10). Årdsagen for døden til Pave Paul VI. (1978).
7. Ferial eller Sixtus II., pave og ledsagere, martyrer eller Cajetan, prest eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Hab. 1, 12 — 2, 4. Mt. 17, 14—19 (Gr. 14—20).
8. **19. alm. søndag.** 1.Kong. 19, 4—8. Efes. 4, 30 — 5, 2. Joh. 6, 41—52 (gr. 41—51). (Dominikus, prest feires ikke)
9. Ferial. Esek. 1, 2—5.24 — 2, 1a. Mt. 17, 21—26 (Gr. 22—27).
10. **Laurentius**, diakon og martyr. 2.Kor. 9, 6—10. Joh. 12, 24—26.
11. Clara, jomfru. Esek. 9, 1—7; 10, 18—22. Mt. 18, 15—20.
12. Ferial. Esek. 12, 1—12. Mt. 18, 21 — 19, 1.
13. Ferial eller Pontianus, pave, og Hippolytos, prest, martyrer. Esek. 16, 1—15.60.63. Mt. 19, 3—12.
14. Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Esek. 18, 1—10.13b.30—32. Mt. 19, 13—15.
- Jomfru Marias opptagelse i himmelen**
Vigiliemesse. 1.Krøn. 15, 3—4.15—16; 16, 1—2. 1.Kor. 15, 54—57. Luk. 11, 27—28.
15. Dagens messe. Joh. Åp. 11, 19a; 12, 1.3—6a.10ab. 1.Kor. 15, 20—26. Luk. 1, 39—56.
16. Ferial eller Stefan av Ungarn. Esek. 24, 15—24. Mt. 19, 16—22.
17. Ferial. Esek. 28, 1—10. Mt. 19, 23—30.
18. Ferial. Esek 34, 1—11. Mt. 20, 1—16a.
19. Ferial eller Jean Eudes, prest. Esek. 36, 23—28. Mt. 22, 1—14.
20. Bernhard, abbed og kirkelærer. Esek. 37, 1—14. Mt. 22, 34—40.
21. Pius X., pave. Esek. 43, 1—7a. Mt. 23, 1—12.
22. **21. alm. søndag.** Jos. 24, 1—2a.15—18. Efes. 5, 21—32. Joh. 6, 61—70 (Gr. 60—69). (Jomfru Marias dronningverdighet feires ikke).
23. Ferial eller Rosa av Lima, jomfru. 2.Tess. 1, 1—5.11b—12. Mt. 23, 13—22.
24. **Bartolomeus**, apostel. Joh. Åp. 21, 9b—14. Joh. 1, 45—51.
25. Ferial eller Ludvig av Frankrike eller Josef av Calasanza, prest. 2.Tess. 3, 6—10.16—18. Mt. 23, 27—32.
26. Ferial. 1.Kor. 1, 1—9. Mt. 24, 42—51.
27. Monika. 1.Kor. 1, 18—25. Mt. 25, 1—13.
28. Augustin, biskop og kirkelærer. 1. Kor. 1, 26—31. Mt. 25, 14—30.
29. **22. alm. søndag.** 5.Mos. 4, 1—2.6—8. Jak. 1, 17—18.21b—22.27. Mk. 7, 1—8a.14—15.21—23 (Gr. 1—8.14—15.21—23). (Messen for Johannes Døperens halshugging feires ikke).
30. Ferial. 1.Kor. 2, 1—5. Luk. 4, 16—30.
31. Ferial. 1.Kor. 2, 10b—16. Luk. 4, 31—37.

SEPTEMBER

1. Ferial. 1.Kor. 3, 1—9. Luk. 4, 38—44.
2. Ferial. 1.Kor. 3, 18—23. Luk. 5, 1—11.
3. Gregor den store, pave og kirkelærer. 1.Kor. 4, 1—5. Luk.5, 33—39.
4. Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. 1.Kor. 4, 9—15. Luk. 6,1—5.

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tif. 83 41 84 - DRAMMEN

FORSIKRINGSAKTIESELSKAPET LIVSFORSIKRINGSSELSKAPET
VESTA HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vei 23, Grefsen
Tif. 21 18 32

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrsforretning
TORNØEGARDEN - BERGEN

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider
Georg og Otto Foerster

Tif. 21 69 06

GUSTAV BØHM & SØN A/S
Bakeri og Konditori
Drammen

BEGRAVELSESBYRÅET

 Jacobsen a/s

Ullevålvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

Vi kommer i konferanse

Ordner alt

Egen parkeringsplass

THRONSEN & CO. A/S

Boktrykk - Offset - Repro

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo 1

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

Det går an å proviantere bøker og plater og kassetter til
sommerferien også!

Kom innom oss før dere reiser.

Og trenger dere mer holder vi åpent 9—15, Lørdager
9—13 i tiden 5.7—31.7.

Deretter vanlig tid. God sommer!

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tif. (02) 20 72 48.
Åpent kl. 9—16, lørdager 10—14. Torsdag 9—18.

A/S NORSKE SHELL

FYRINGSOLJE

Leverandør til de fleste
katolske institusjoner
i Norge

Ved bestilling av olje:

02-19 12 00 - Service 02-19 12 20

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Wesselsgt. 3 (indre gård) - Oslo 1

Telefon

(02) 33 36 24

33 55 25

Telegr.adr.:

Rustfriknut

*Første nr. av «St. Olav»
etter ferien kommer
2. september.*

KJÆRE ABONNENT!

Hvis du ennå ikke har betalt abonnementet for St. Olav så vær snild å gjøre det før ferien.

St. Olav er avhengig av din innbetaling!

PÅ FORHÅND TAKK, OG GOD SOMMER!

FRA KIRKERETT . . .

(Forts. fra s. 7)

late meg, jeg har glemt hennes heder», men blikket er rettet mot Kristin og ikke mot ham selv.

— Dette er først og fremst en religiøs/psykologisk analyse av romanens to hovedpersoner. Hvilket inntrykk har du av organiseringen av samfunnet og kvinnens plass der?

— Mitt inntrykk er at Kristins psykologi er sterkt preget av samfunnet hun lever i: Et samfunn hvor kvinnen helt og holdent betraktes utfra mannen. Hustruens plikt er «å tjene sin herre», gi ham barn — sønner!

Kristin er gjennomtrengt av denne oppfatningen. Hun strømmer over av energi og intelligens, men i dypet av seg selv ønsker hun å være en svak liten enfoldig kvinne som Erlend må verne og beskytte. Kristin krever at Erlend skal være uendelig klok og sterk — noe han ikke er. Hun vil leve gjennom ham i stedet for gjennom seg selv. Men han har ikke de nødvendige egenskaper for å oppfylle denne drømmen — selv om han har andre! Det er derfor hun blir bitter og fylt av nag.

Kvinnens stilling som avhengig og underordnet, fremmer en psykologi som gjør henne lite i stand til virkelig hengivelse og til et ekte kjærlighetsforhold.

— Mange vil hevde at dette er «typisk kvinnelig», men er det virkelig slik?

— Personlig tror jeg ikke på noen «kvinnelig psykologi» — eller «mannlig», for den saks skyld. Det virker som om kvinnes situasjon i et gitt samfunn skaper en viss mentalitet. Men man gjenfinner samme mentalitet hos menn som er i en tilsvarende situasjon.

I «Kristin Lavransdatter» har vi et slående eksempel i Gunnulf, Erlends bror. For å redde Erlends liv, har man lovet ham til preste-tjenesten. Han misunner og elsker sin eldre bror. Han er svært avhengig av ham fordi Erlend er den eneste som er glad i ham. Og han nærer et nag og

en bitterhet mot Erlend som nesten overgår Kristins!

— Tror du at Sigrid Undset ville være enig i din tolkning av romanen?

— Jeg vet ikke. Men er ikke kjennetegnet på virkelig store diktere nettopp at de skaper ting som overgår deres egne teorier, fordi de gjenspeiler virkelighetens uendelige rikdom?

PAVEN, ARBEIDET . . .

(Forts. fra s. 15)

visse sosiale ytelser. Det er gjennom en skikkelig lønn for arbeidet at arbeideren får mulighet til å nyte de felles goder som samfunnet råder over. Lønnen blir dermed selve prøvestenen for hvorvidt et samfunn er rettferdig eller ikke. Og her er vi ved det punkt som er blitt misforstått av den hjemlige presse. Paven sier ikke at kvinnene bør være hjemme og oppdra barna. Derimot understreker han at arbeiderens lønn bør gi ham mulighet til å forsørge en hel familie, slik at ikke moren av nød tvinges ut i arbeidslivet. Alternativet er at den hjemmeværende mor får en direkte ytelse av samfunnet. Avgjørende er det at morens arbeid vurderes like høyt som annet arbeid.

Dokumentet nevner også rett til syke-

trygd, ferie og fritid, alt sammen slikt som vi her hjemme tar for gitt. Det samme gjelder arbeidernes organisasjonsrett og streikerett, selv om paven oppfordrer arbeiderne til å moderere sine krav i nedgangstider. Men så er heller ikke dokumentet primært rettet til oss. En stor del av kato-likkene lever i den såkalte tredje verden, hvor det meste av det som her er skrevet fremdeles er utopi. Det er på denne bakgrunn vi må lese de pavelige dokumenter, og ut fra denne forutsetning må vi også tolke det som sies om moren. Når paven sier at mannens lønn bør være så høy at nøden ikke tvinger henne bort fra hjem og barn er det et forsvar for hennes rettigheter. For vi må ikke glemme at en sorgelig liten prosent av verdens mødre har mulighet til å sende barna til barnehage eller dagmamma. Og da er gaten alternativet, med all den menneskelige fornedrelse som det innebærer.

Men det må til slutt understrekes at paven ikke kommer med noen generell oppfordring til mødre om å holde seg hjemme. Når noen har kunnet lese dette inn i ensykliken kommer det kanskje av at de leser pavelige dokumenter som en viss annen leser Skriften.

(Artikkelen har tidligere vært trykt i Aftenposten).

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarlig redaktør: Else-Britt Nilsen O.P.

Faste medarbeidere: Liv Greni, Aage Hauken O.P.,

Åge Rønning, Gunnell Vallquist.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5. Oslo 1, telefon 20 72 26.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien, 5 Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 110,- pr. år.

For halvår kr. 55,-. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 125,- pr. år.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig — Postgiro 20 46 480.